

3. Баран В. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. 670 с.
4. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів : Академічний експрес, 2001. 173 с.
5. Заплотинська О. Нонконформістська інтелігенція в офіційному дискурсі 1960-х рр.: механізм формування громадської думки. *Інтелігенція і влада*. 2006. Вип. 6. С. 58–66.
6. Захаров Б. Нарис історії дисидентського руху в Україні (1956–1987). Харків : Фоліо, 2003. 144 с.
7. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років. Київ : Либідь, 1995. 224 с.
8. Кіндрачук Н. Вияв нонконформізму у середовищі української творчої інтелігенції 60-х – 70-х рр. ХХ ст. *Галичина*. 2016. Ч. 28. С. 126–132.
9. Коваль В. «Собор» і навколо собору. Київ : Молодь, 1989. 272 с.
10. Національні відносини в Україні у ХХ ст. : збірник документів і матеріалів / упор. М. Панчук та ін. Київ : Наукова думка, 1994. 558 с.
11. Політична історія України ХХ століття : у 6-ти т. Т. 6: Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / кер. т. : О. Майборода. Київ : Генеза, 2003. 696 с.
12. Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ–ХХ ст. : історичні нариси / відп. ред. В. Смолій. Київ : Наукова думка, 2002. 952 с.
13. Політичні протести й інакодумство в Україні (1960–1990): документи і матеріали / упор. В. Даниленко. Київ : Смолоскип, 2013. 736 с.
14. Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х років. Київ : Видавництво імені Олени Теліги, 1998. 720 с.
15. Рух опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник. Київ : Смолоскип, 2012. 804 с.

Д. И. Малезжик. Политические репрессии против литературной интеллигенции Украинской Советской Социалистической Республики во второй половине 1960-х годов – Статья.

Аннотация. В статье рассматриваются основные причины и пути реализации репрессивной политики относительно представителей литературной интеллигенции советской Украины во второй половине 1960-х годов. Прослеживаются последствия репрессий для развития культуры Украины. Подытожено, что репрессии организовывались прежде все против представителей поколения шестидесятников.

Ключевые слова: репрессии, литературная интеллигенция, идеологическая кампания, застой, пропаганда.

D. Malezhyk. Political repressions of writers of the Ukrainian SSR in the 2nd half of 1960^s. – Article.

Summary. The article deals with the analysis of the main causes and ways of realization of ideological pressure on artistic intelligentsia of Soviet Ukraine during the 2nd half of 1960^s. The main attention has been paid to the consequences of political and ideological campaigns for Ukrainian culture.

Key words: repressions, writers, ideological campaign, Stagnation, propaganda.

УДК 37.01

А. О. Міляшевич

кандидат педагогічних наук,

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

м. Дніпро, Україна

ПОЕТАПНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ВОКАЛІСТІВ

Анотація. У статті сформовані та повною мірою розкриті чотири етапи формування художньо-образного мислення студентів-вокалістів і викладачів співу. Запропонована методика має свої особливі переваги над відомими існуючими, адже вихідним моментом є комплекс природних даних і здатність до навчання співу учня, а не одні лише методичні прийоми вчителя. Аналізується поступове опанування професійної майстерності та навичок самостійної роботи у студентів, здатність до самоаналізу і критичної самооцінки, висока мобільність у непередбачених ситуаціях

Ключові слова: художньо-образне мислення, творчий процес, інформаційно-когнітивний аспект, педагогічні методи, креативність, креативне виховання, тьюторський супровід.

Постановка проблеми. Процес формування художньо-образного мислення студентів-вокалістів повинен здійснюватися свідомо та цілеспрямовано. Для його втілення необхідно вирішити такі завдання: 1) сформувати ефективний рівень розвитку у студентів-вокалістів художньо-образного мислення; 2) організувати заняття із творчим використанням традиційних і нетрадиційних методик формування художньо-образного мислення; 3) розробити плани лекційних і практичних занять з урахуванням педагогічних засад процесу формування художньо-образного мислення майбутніх співаків у процесі опанування ними нових завдань. Цей процес повинен здійснюватися на індивідуальних, групових і позааудиторних заняттях із подальшим творчим розвитком заданих викладачем напрямів розвитку духовності та музичного інтелекту особистості. У процесі виявлення цих напрямів повинні використовуватись положення, пов'язані з виявленням і виконавською реалізацією музичного образу твору: а) формування виконавського репертуару; б) виявлення його методичного аспекту; в) включення його в загальнокультурний контекст через формування уявлень про епоху, стиль, жанр твору; г) вибір аналогій з інших видів мистецтва, які сприяють розширенню художнього світогляду студента. Виявлено, що у вокальній педагогіці та виконавстві ці положення впроваджені недостатньо. Педагогічний і змістово-методичний аспекти формування художньо-образного мислення викладачів співу залишаються недостатньо дослідженими та модернізованими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нестача сучасної наукової літератури щодо роботи на уроках студентів-вокалістів зумовлена недостатньою освіченістю та підготовкою молодих педагогів-вокалістів. Необхідно зауважити, що праці, на які спирається автор, охоплюють кінець ХХ – початок ХХІ ст. (маються на увазі роботи таких науковців: В. Антонюк [1–5], Д. Богоявленської [6], В. Ємельянова [7–8], І. Колодуб [9], О. Олексюк [10–12], Г. Падалка [13–14]). Аналіз даної низки досліджень привів до висновку про недостатність опублікованих робіт, написаних педагогами-вокалістами, що практикують, які б безпосередньо стосувалися постановки голосу та її специфіки в синтезі із психологічними особливостями даного процесу. Тому натеper **актуальне** дослідження процесу формування художньо-образного мислення студентів-вокалістів на заняттях із постановки голосу.

Переходячи до методів вокально-педагогічної дії, стикаємося насамперед з емпіричними настановами: «роби, як я», «слухай себе». Однак складність музично-виконавських дій у вокальному мистецтві вимагає послідовного опанування всіх компонентів виконавського та педагогічного процесу на основі досить значущих об'єктивних критеріїв, тобто у вигляді закономірностей. *Специфіка професійної підготовки вокаліста* в контексті музичної освіти полягає в організації нерозривної єдності таких процесів, як: 1) передача знань; 2) передача способів вокальної діяльності; 3) формування особистісної значущості музичних цінностей. У широкому значенні процес формування художньо-образного мислення вокалістів варто розуміти як системну взаємодію вокально-музичного компонента з естетичним, творчим та педагогічним компонентами, що компліментарно взаємодіють, переплітаються, опосередковують один одного.

Успіх навчально-виховного процесу студентів-вокалістів значною мірою залежить від рівня сформованості в них системних музично-історичних і теоретико-методичних знань і способів їх передачі у співвіднесенні з духовним контекстом художньої культури минулого та сьогодення. Функція викладача історико-теоретичних дисциплін у системі навчально-виховного процесу вокалістів трактується як спосіб охоплення музичної мови широким культурно-художнім контекстом. Художньо-образна підготовка студентів-вокалістів передбачає вміння за кожним унікальним текстом вокального твору бачити певну систему музичної мови, що втілює загальні змістові та комунікативні засоби музичної експресії, а також здатність співвідносити індивідуальну своєрідність художньо-образного мислення із закономірностями мислення узагальнено-художнього. Цього навчають на індивідуальних і групових заняттях. Це передусім послідовна форма інтегративного зв'язку, що передбачає пріоритетність освоєння прикладних сторін індивідуального вокального навчання, прямо пов'язаних з особистим розвитком художньо-образного мислення, а також синтетична форма зв'язку, покликана опосередковано розвивати виконавський, педагогічний, естетичний, пізнавальний, тобто інтелектуальні аспекти формування художньо-образного мислення студентів-вокалістів. Отже, у процесі впровадження поетапної методики формування художньо-образного мислення майбутніх співаків, яка передбачає *фахово-орієнтаційний, інформаційно-аналітичний, виконавсько-організаційний та методико-узагальнюючий* етапи, виконувалась ця робота.

Перший етап (фахово-орієнтаційний) спрямовано на створення позитивної мотиваційної настанови студентів на вокальне мистецтво. Цей етап передбачає ознайомлення студентів із закономірностями процесу художньо-образного мислення паралельно із закладанням основ розуміння сутності методичного

аспекту вокального навчання. Для цього використані методи, націлені на усвідомлення студентами образно-художнього змісту виконуваного твору. Цей етап триває в межах індивідуальних занять із постановки голосу. Він передбачає цілеспрямоване залучення студентів-вокалістів до методично активного спостереження за роботою у вокальному класі. Доречно зазначити, що він вбирає два елементи: 1) створення «ситуації успіху» та 2) формування настанови на виконання вокально-фахової діяльності. Навчальний процес передусім передбачає зміни мотивації вокально-слухової діяльності через позитивну емоційність. Вищою ж метою навчально-виховного процесу є практична готовність до продуктивної діяльності через формування співацького еталона і так званого «регулюючого образу» (В. Ємельянов) [7–8]. Засвоєння алгоритму вокально-слухового діагностування здійснюється у двох напрямках: по-перше, у процесі вокально-слухового сприйняття власного співу; по-друге, у процесі вокально-слухового діагностування співацького процесу інших на заняттях із професійно орієнтованої практики. Це стосується і процесу формування вокально-слухових навичок, який розгортається в часі та відбувається в різних видах навчальної діяльності, а в подальшому вдосконалюється під час практичної діяльності.

Формування мотиваційного компонента поєднує традиційні та нетрадиційні напрями вокальної підготовки; існує також операційний елемент процесу вокальної підготовки студентів-вокалістів, який є необхідною умовою успішного здійснення вокально-слухової діагностики. У всіх таких випадках надто важливий тактовний тьюторський супровід професійно орієнтованої практики студентів-вокалістів, для яких сценічний і педагогічний стиль наставників має бути взірцем для наслідування.

Під час використання методології проблемного навчання формується особливий стиль розумової діяльності, підвищуються дослідницька активність і самостійність студентів, вони навчаються мислити логічно, науково, творчо. Крім того, факт *суб'єктивного «відкриття»* істини й сам процес її пошуків викликає глибокі інтелектуальні відчуття, зокрема відчуття задоволеності й упевненості у своїх можливостях і силах. А емоційно забарвлене, *«пережите»* знання має більше шансів закріпитися надовго у свідомості, ніж отримане в готовому вигляді.

Другий етап (інформаційно-аналітичний) призначено формуванню прагнень студентів до постійного самовдосконалення. Цей етап вокально-методичної підготовки передбачав усвідомлення студентами функцій вокального навчання; узагальнення знань шляхом систематизації навчального матеріалу з основ вокальної методики й історії вокального виконавства; ознайомлення майбутніх співаків із класичними та новими методиками розвитку їхнього художньо-образного мислення, вокально-виконавських умінь, інтерпретації відповідних музичних стилів; формування системи наукових знань через засвоєння понятійно-термінологічного апарату навчання.

Цей етап охоплює лекційну та семінарську форми навчання, де реалізовується зміст курсів «Історія вокального виконавства», «Вокальна методика» та «Методика викладання фаху». Поряд із традиційними (лекції, семінари, практичні заняття) постають спеціально розроблені засоби вокально-методичної підготовки, як-от: моделювання проблемних ситуацій, що виникають у процесі вокального навчання; застосування парно-рольового мікророзкладання; проведення відкритих занять (майстер-класи) з їхнім подальшим обговоренням. Інформаційно-аналітичний етап здійснюється на третьому та четвертому курсах професійної підготовки майбутнього вокаліста.

Зміст лекційних курсів передбачає ознайомлення студентів із ретроспективною поглядів вокальної педагогіки на процес вокального навчання, з розвитком методичної думки в історичному, національному та світовому аспектах; усвідомлення змісту основних фахових дефініцій; розуміння сутності, структури та принципів функціонування голосового апарату; озброєння майбутніх співаків і педагогів-вокалістів знаннями з основ формування та розвитку співацького голосу; формування системи наукових знань шляхом засвоєння поняттєво-термінологічного тезаурусу та формування вокально-слухового й комунікативного тезаурусу.

На другому етапі робота спрямована на формування таких показників художньо-образного мислення студентів-вокалістів: наявність знань і уявлень у сфері вокального мистецтва; рівень сформованості фахового тезаурусу студентів; розуміння специфіки художньо-образної мови різножанрових вокальних творів.

Третій етап (виконавсько-організаційний) передбачає вироблення у студентів здатності до самостійного складання як навчальних вокальних програм, так і концертних, орієнтованих на різну слухацьку аудиторію. Застосовуються такі методи та прийоми: методичний аналіз вокального матеріалу; варіативно-емоційна інтерпретація художньо-образного змісту вокальних творів; залучення студентів до ансамблевого музикування; застосування різних форм репетицій (від фрагментарного виконання кожного

твору до цілісного відтворення концертної програми); опанування навичок вокального менеджменту й адміністрування тощо. Даний етап також охоплює третій – четвертий курси навчання студентів-вокалістів, коли ними вже накопичено певний виконавський репертуар і вироблено навички роботи над художнім образом.

Найвищий ступінь творчої активності студентів-вокалістів характерний для такої організації навчального процесу, що якнайкраще сприяла б розвитку навичок самостійної пошукової роботи, пов'язаної з виробленням гнучкості, оригінальності, асоціативності, креативності художньо-образного мислення. Уміння розкрити художню ідею вокального твору, показати її роль у музичній культурі, творчості того чи іншого майстра багато в чому визначає успіх. Саме тому необхідно навчити студентів-вокалістів поєднувати використання методів вивчення музичного твору з пошуковою діяльністю щодо розкриття художньо-образного змісту та подальшою натхненною творчою розповіддю про художні особливості, історію написання, виконавські традиції тощо. Одним зі способів формування навичок художньо-образного мислення і творчої самостійності є розвиток здатності майбутніх вокалістів (особливо естрадного фаху) до музичної імпровізації, що полягає у створенні спеціальних вправ за мотивами взятого для вивчення твору. Реалізація завдань індивідуального навчання, як, наприклад, розширення музичного кругозору, вивчення студентами музичної, педагогічної, методичної літератури, розвиток творчого начала, вимагає від педагога зосередженості й активності у спостереженнях за вокальним процесом, аналітичних умінь, творчої уяви, самостійності художньо-образного мислення. Цьому всьому якнайкраще сприяє метод паралельного вивчення студентом вокальних творів (із педагогом, концертмейстером і самостійно). Педагогом-вокалістом іноді застосовується так званий метод «квазіпомилки»: коли спеціально змінюється правильний вокальний прийом, темп, динаміка, ритм твору. Стимулювання педагогом іншого методу – варіативного підходу до виконуваного твору – сприяє розвитку у студентів незалежності суджень, креативності, емоційної чутливості, пошуку свого бачення концепції твору й відповідності свого співу слуховому еталону. Це розвиває самостійність, упевненість, інформаційно збагачує вокаліста, дає нові імпульси для формування художньо-образного мислення. Такий метод досить поширений у вокальній педагогіці та входить до арсеналу численних засобів педагогічної імпровізації (разом із проведенням так званих рольових ігор). Це дозволяє вокалістові уникнути чи зменшити в майбутній професійній діяльності кількість непродуманих експериментів. Дискусія й обговорення перебігу таких рольових ігор розвивають художньо-образне мислення студентів-вокалістів, сприяють значно чіткішому формулюванню професійних позицій, формуванню рефлексії, емпатії, зняттю м'язових затисків, а також емоційних і поведінкових стереотипів. Безсумнівно, це і є саме той необхідний стан, який К. Станіславський називав творчим.

Креативність виступає важливою ланкою зв'язку між специфікою формування художньо-образного мислення майбутніх співаків і творчим потенціалом, сприяє застосуванню синтетичної форми реалізації творчого підходу до засвоєння ними фахових знань і вмінь. Саме введення синтетичних засобів креативного виховання студентів у структуру музичної освіти нині означає виявлення внутрішніх, образних, духовних зв'язків слова, звука, кольору, простору, руху, форми, жести у процесі осягання змісту всіх вокально-фахових дисциплін засобами теоретичного опанування системи узагальнено-естетичних категорій і понять, і на рівні творчого процесу. Необхідна для цього активізація внутрішніх, образних, духовних паралелей між вокальним та іншими видами мистецтва на творчому рівні передбачає введення в навчально-виховний процес студентів-вокалістів предметів теоретико-методичного, історичного, виконавського та педагогічного циклів. Це також виконання студентами-вокалістами різноманітних видів синтетичних творчих завдань, спрямованих на творче суміщення вокальної діяльності з літературною, театральною, танцювальною тощо.

Справді, у багатьох проаналізованих автором працях із музичної педагогіки та психології простежується тенденція до вдосконалення музичної підготовки студентів-вокалістів за допомогою використання *творчого* компонента, внутрішній механізм якого полягає в посиленні уваги до аналітичних методів теоретичного аналізу (понятійно-категоріальне узагальнення виражальних засобів) – текстологічного, семантичного, структурного, інтонаційного, порівняльного, дослідженні елементів музичної мови з поглядом їхнього естетичного та психологічного впливу.

Цілком очевидно, що загалом креативний підхід актуалізує питання формування майбутнього співака та педагога-вокаліста в єдності з розвитком його художньо-образного мислення, уможливує застосування універсального системно-художнього впливу, заснованого на педагогічно спрямованій взаємодії, а також синтезі різних видів мистецтва. Такий підхід у процесі формування художньо-образного мислення об'єднує індивідуальні, групові та різні форми практичних занять студентів-вокалістів. Варто

пам'ятати і про своєрідну систему мовно-вокальних засобів, що уособлює універсалізм світосприйняття співаків у формі художніх образів (як і інші види мистецтва, за допомогою суто мовних засобів), про так звані фахові тезауруси [5].

На третьому етапі робота повинна бути спрямована на формування таких показників художньо-образного мислення студентів-вокалістів, як:

- оригінальний підхід до вирішення завдань;
- наявність асоціативно-образного мислення;
- готовність до самостійної творчості.

Очевидне володіння професійною майстерністю та навичками самостійної роботи, здатність до самоаналізу й критичної самооцінки, висока мобільність у непередбачених ситуаціях концертно-виконавського і педагогічного виробництва в умовах здійснення професійно орієнтованої практики – усе це прояви правильного методичного підходу третього етапу формування художньо-образного мислення.

Четвертий етап (методично-узагальнюючий) дозволяє студентам усвідомити узагальнену модель майбутньої фахової діяльності: через створення самостійних методичних проєкцій до реального використання відповідних методів і прийомів вокального навчання на заняттях із педагогічної практики. Він повинен здійснюватись в умовах педагогічної практики студентів музичних ЗВО.

Щодо цього доцільно зазначити, що В. Антонюк – автор численних науково-методичних праць, викладач комплексу фахових дисциплін на кафедрі сольного співу Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського – успішно застосовує нові педагогічні технології, які сприяють набуттю всебічного професійного досвіду та правильному фаховому самовизначенню студентів-вокалістів. Однією з таких технологій є тьюторський супровід професійно орієнтованої практики студентів-вокалістів (педагогічної та виконавської), який, на її думку, «<...> є тим особливим типом взаємодії викладача й учня, у процесі якого учень самостійно виконує деякі освітні дії, а його наставник забезпечує їх реалізацію та осмислення. Головною метою тьюторського супроводу педагогічної та виконавської фахової практики вокалістів є створення якомога сприятливіших умов для набуття й усвідомлення учнями власного професійного досвіду, на основі якого можлива корекція творчих планів» [1; 5].

Педагогічна інтерпретація феномену художньо-образного мислення в контексті історії музики неможлива без залучення наукових напрацювань музикознавства і теоретико-методологічних надбань вокальної педагогіки, основи якої заклало багато вчених і практичний досвід поколінь. Багатьом публікаціям, розглянутих автором, бракує вокально-педагогічної, практичної спрямованості, урахування реального історико-культурного контексту, подолання вузькопрофесійних підходів до педагогічного осмислення даного феномену. Однією із причин такої ситуації, на погляд автора, є невизначеність шляхів наукового пошуку стосовно залучення проблематики художньо-образного мислення майбутніх співаків у широкому креативному обсязі, у лекційних курсах теоретико-методичної та історичної спрямованості розвитку вокального виконавства і педагогіки, зокрема для систематизації тезауруса вокального мистецтва [5]. Визначення місця й функцій фахових дисциплін «Постановка голосу», «Сольний спів», «Історія вокального виконавства», «Вокальна методика», «Методика викладання фаху» у навчальному комплексі студентів-вокалістів; обґрунтування об'єктивних можливостей для розкриття їхнього творчого потенціалу під час індивідуальних і групових занять і у процесі професійно орієнтованої практики, а також дослідження їх поєднання з іншими видами навчально-виховної роботи з метою формування в майбутніх співаків системного, цілісного уявлення про взаємозв'язок різних аспектів розвитку художньо-образного мислення на різних етапах процесу його формування – важливий етап у роботі викладача.

Творчо-педагогічна діяльність у напрямі реалізації художньо-образного мислення студентів-вокалістів у контексті професійної підготовки полягає у створенні можливостей для розширення меж їхньої загальномузичної ерудиції, формує художньо-естетичний і фаховий мовленнєвий тезаурус, сприяє накопиченню досвіду ознайомлення з різними видами мистецтв у контексті системних рівнів інтеграції, а саме: духовно-світоглядного, естетико-мистецтвознавчого, психолого-педагогічного, етнокультурологічного [5]. Необхідно вводити до навчально-виховного процесу студентів-вокалістів міжпредметні зв'язки в межах традиційного викладання інших музичних дисциплін, а викладання вузькофахових індивідуальних і групових дисциплін здійснювати на креативній основі із залученням інших видів мистецтв. Креативний підхід до виховання художньо-образного мислення студентів-вокалістів передбачає залучення молоді до різних видів наукового пізнання вокальної творчості. У разі виявлення нестандартного способу мислення в системі загального естетичного поля або виникнення у студентів-вокалістів оригінальних асоціацій, аналогій, зв'язків між окремими видами мистецтва педагогічний процес

у системі музично-педагогічної освіти набуває максимально індивідуалізованого забарвлення, а це передбачає максимальну творчу самореалізацію особистості.

Підготовку студентів-вокалістів до самостійної творчості доцільно розглядати також як цілісну складну систему професійної готовності – у вигляді сукупності різних складових частин, а саме: суб'єктів, структури, методик, етапів розвитку й формування та наявних між ними зв'язків, які поєднують елементи системи, засоби здійснення обраних цілей і утворюють взаємодію суб'єктів процесу та бажаний прикінцевий результат: готовність до самостійної професійної діяльності. До стабільних і визначених елементів вокальної підготовки належать мета, структура, зміст структурних елементів навчання; до невизначених – нові засоби, форми, методи підготовки студентів до майбутньої вокально-педагогічної діяльності.

Поняття готовності до формування художньо-образного мислення у студентів-вокалістів у процесі вокально-педагогічної діяльності охоплює такі складники: а) науково-теоретичну готовність як необхідний обсяг вокально-теоретичних знань; б) практичну готовність як сформованість на певному рівні вокально-технічних, вокально-виконавських та вокально-слухових навичок; в) психофізичну готовність як наявність відповідних передумов щодо успішності опанування вокально-педагогічної діяльності.

Висновки. Поетапна методика формування художньо-образного мислення майбутніх фахівців складається із чотирьох етапів: фахово-орієнтаційного, інформаційно-аналітичного, виконавсько-організаційного, методико-узагальнюючого. Перший етап (фахово-орієнтаційний) спрямований на створення позитивної мотиваційної настанови студентів на вокальне мистецтво. Другий етап (інформаційно-аналітичний) призначений для формування прагнення студентів до постійного самовдосконалення. Третій етап (виконавсько-організаційний) передбачає вироблення у студентів здатності до самостійного складання як навчальних вокальних програм, так і концертних, орієнтованих на різну слухацьку аудиторію. Четвертий етап (методично-узагальнюючий) дозволив студентам усвідомити узагальнену модель майбутньої фахової діяльності – через створення самостійних методичних проєкцій до реального використання відповідних методів і прийомів вокального навчання на заняттях із педагогічної практики.

Запропонована методика має свої особливі переваги над відомими існуючими, адже тут вихідним моментом є комплекс природних даних і здатність до навчання співу учня, а не одні лише методичні прийоми вчителя. Її застосування у процесі формування навичок художньо-образного мислення студентів-вокалістів забезпечує неухильне підвищення їхньої готовності до професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник ; НМАУ ім. П.І. Чайковського. Київ : Віпол, 2007. 176 с.
2. Антонюк В. Лінгвокультурний концепт «вокальна педагогіка». *Часопис Національної музичної академії імені П.І. Чайковського*. 2009. № 1 (2). С. 94–103.
3. Антонюк В. Постановка голосу : навчальний посібник ; КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
4. Антонюк В. Прийти на світ людиною : Мовно-інтонаційний аспект родинного виховання. *Рідна школа*. 1995. № 6. 80 с. С. 16–17.
5. Антонюк В. Тезаурусність вокально-педагогічного мовлення. *Рідна школа*. 1999. № 11. С. 49–51.
6. Богоявленская Д. Психология творческих способностей. Москва : Академия, 2002. 320 с.
7. Емельянов В. Развитие голоса. Координация и тренинг. Санкт-Петербург : Лань, 2000. 192 с.
8. Емельянов В. Фонопедический метод формирования певческого голосообразования : методические рекомендации для учителей музыки. Новосибирск : Наука, 1991. 42 с.
9. Колодуб І. Питання теорії вокального мистецтва : посібник до курсу історії та теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 120 с.
10. Олексюк О. Методика викладання гри на музичних інструментах : навчальний посібник. Київ : ДАКККіМ, 2004. 135 с.
11. Олексюк О. Музична педагогіка : навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.
12. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : навчальний посібник. Київ : Знання України, 2004. 264 с.
13. Падалка Г. Естетична культура майбутніх учителів та умови її формування. *Вища і середня педагогічна освіта*. Київ, 1991. Вип. 15. С. 56–62.
14. Падалка Г. Музична педагогіка / за ред. В. Бутенка. Херсон, 1995. 104 с.

А. О. Милясевич. Поэтапная методика формирования художественно-образного мышления студентов-вокалистов. – Статья.

Аннотация. В статье сформированы и в полной мере раскрыты четыре этапа формирования художественно-образного мышления студентов-вокалистов и преподавателей пения. Анализируется постепенное овладение профессиональным мастерством и навыками самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: художественно-образное мышление, творческий процесс, информационно-когнитивный аспект, педагогические методы, креативность, креативное воспитание, тьюторское сопровождение.

A. Milyasevich. Phased methodology for the formation of artistic-figurative thinking of vocal students. – Article.

Summary. In the article four stages of formation of artistic and figurative thinking of students-vocalists and teachers of singing are formed and fully disclosed. The proposed methodology has its special advantages over the known existing ones, because the starting point is the complex of natural data and the ability to teach the singing of the student, and not just the methodical techniques of the teacher. The gradual mastery of professional skills and self-study skills of students, the ability to self-analysis and critical self-assessment, high mobility in unforeseen situations are analyzed.

Key words: artistic thinking, creative process, information-cognitive aspect, pedagogical methods, creativity, creative creation, tutorial support.

УДК 373.2.015.311:794.5.015.311:794.5

О. А. Омел'яненко

здобувачка вищої освіти IV курсу
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

В. А. Волкова

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБОМ LEGO У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито теоретичні основи проблеми творчих здібностей дошкільників, визначено особливості конструювання як одного з ефективних засобів розвитку творчості в дітей. Представлено результати експерименту з дошкільниками з використанням конструктора LEGO.

Ключові слова: здібності, конструювання, творча діяльність, креативність, LEGO.

На сучасному етапі Україна перебуває на шляху реформування, потрібні творчі громадяни, ініціативні особистості, які зможуть знайти оригінальний, нестандартний підхід для вирішення будь-яких проблем. Мета навчальних закладів – посприяти тому, щоб діти в подальшому були не пасивними, замкнутими в соціумі, а навпаки, креативними, здатними ризикувати, ініціативними, інтелектуальними та суспільно корисними особистостями.

Дошкільний вік – період, коли дитина розкриває для себе новий світ. Творчі процеси в усій своїй повноті проявляються вже в ранньому дитинстві.

Завдання вихователя – своєчасно виявити закладені природою індивідуальні можливості кожної дитини. Необхідно підтримувати інтерес дитини до творчої діяльності. Організація такого специфічного процесу передбачає використання спеціальних вправ, завдань, створення ігрових ситуацій, які стимулюють дитячу творчість.